

چرا ادعای ابن تیمیه در مورد عید غدیر صحیح نیست؟

مرحوم علامه سید جعفر مرتضی عاملی می گوید: عید غدیر، یک عید اصیل اسلامی است. چرا که روز هجدهم ذی الحجه را مسلمانان در سه قرن اول، به این عنوان جشن می گرفته اند.

مرحوم علامه سید جعفر مرتضی عاملی می گوید: عید غدیر، یک عید اصیل اسلامی است. چرا که روز هجدهم ذی الحجه را مسلمانان در سه قرن اول، به این عنوان جشن می گرفته اند.

خبرگزاری مهر - گروه دین و اندیشه: مرحوم علامه سید جعفر مرتضی عاملی عالم دینی، متخصص تاریخ اسلام و تشیع، سیره نگار شیعه و از عالمان لبنان و حوزه علمیه قم و حوزه علمیه نجف بود. وی کتاب هایی در زمینه سیره اهل بیت تألیف کرده است؛ الصحیح من سیره النبی الاعظم، الصحیح من سیره الامام علی و مأساة الزهراء از جمله آثار اوست.

وی در کتاب بزرگداشت ها در اسلام (المواسم و المراسم) (۱) درباره واقعه غدیر می نویسد: عید غدیر، یک عید اصیل اسلامی است. چرا که روز هجدهم ذی الحجه را مسلمانان در سه قرن اول، به این عنوان جشن می گرفته اند.

گفتار مقریزی که می گوید: «اولین باری که این عید در اسلام معروف شد، در زمان فرمانروایی معز الدوله علی بن بویه، در عراق بود، وی آن را به سال سیصد و پنجاه و دو هجری، بوجود آورد و از آن پس، شیعیان این روز را عید قرار دادند، (۲) غیر صحیح و قابل قبول نیست. زیرا مسعودی گفته است: «فرزندان و شیعیان علی رضی الله عنه، این روز را گرامی می داشتند.» (۳) و این در حالی است که مسعودی شش سال قبل از تاریخی که مقریزی می گوید، یعنی به سال سیصد و چهل و شش هجری، فوت کرده است.

فرات بن ابراهیم از دانشمندان قرن سوم، حدیثی را از امام صادق (ع) روایت می کند که حضرت در آن از آباء طاهربینش - علیهم السلام - نقل می کند: رسول اکرم (ص) فرمود: «یوم غدیر خم افضل اعیاد امتی»؛ (روز غدیر از بهترین اعیاد امت من است) (۴) (hellip;) امام علی (ع) در سالی که روز جمعه و روز غدیر با هم مصادف شده بود، برای مردم خطبه خواند و در آن فرمود: «ان الله عز و جل جمع لکم معشر المؤمنین فی هذا الیوم عیدین عظیمین کبیرین»؛ (خدای عزوجل در این روز، دو عید عظیم بزرگ را برای شما گروه مؤمنان جمع کرده است.) در این خطبه طولانی امام مردم را به انجام کارهایی که شایسته است در اعیاد انجام گردد و اظهار شادی و سرور در این گونه ایام - بطور تفصیل - امر می کند. طالبین به این خطبه مراجعه کنند. (۵)

فرات به سند خود از فرات بن احنف و او از امام صادق (ع) روایت می کند که: به امام عرض کردم: فدایت شوم، آیا عیدی بهتر از عید فطر، و عید قربان، و روز جمعه، و روز عرفه برای مسلمین وجود دارد؟ حضرت به من فرمود: «نعم، افضلها و اعظمها و اشرفها عندالله منزله، هو الیوم الذی اکمل الله فیہ الدین، و انزل علی نبیه محمد: الیوم اکملت لکم دینکم الخ» (۶)؛ (بلی، افضل و اعظم و اشرف اعیاد از نظر قدر و منزلت در نزد خدا، روزی است که در آن خدا دینش را کامل کرد و آیه شریفه: الیوم اکملت لکم دینکم»؛ را بر پیامبرش نازل کرد.)

در کتاب شریف کافی آمده است: حسن بن راشد از امام صادق (ع) نقل می کند که حضرت روز غدیر را عید خواند و در آخر کلام خود فرمود: «فان الانبیا صلوات الله علیهم کانت تامر الاوصیاء بالیوم الذی کان یقام فیہ الوصی ان یتخذ عیدا» (انبیاء الهی صلوات الله علیهم به جانشینان خود دستور می دادند که روز انتخاب و برگزیدن وصی را جشن بگیرند)

حسن می گوید: عرض کردم: اگر کسی آن را روزه بگیرد چه وضعی دارد؟

حضرت فرمود: «صیام ستین شهرا» (۷)

مؤید این مطلب روایتی است که خطیب بغدادی از ابوهیریه، با سندی که راویان آن همگی از ثقات می باشند، نقل می کند. در این روایت ابوهیریه نقل می کند: هر کس روز هجدهم ذی الحجه را روزه بگیرد، ثواب روزه شصت ماه برایش نوشته می شود. (۸) و این روز، روز غدیر خم است.

و در روایت دیگری آمده است که: رسول اکرم (ص) به حضرت علی (ع) سفارش کرد که مسلمین این روز را عید بگیرند. (۹) در این

باره به روایات ذیل مراجعه کنید: روایت مفضل بن عمر از امام صادق (ع)، (۱۰) روایت عمار بن حریر عبیدی از امام صادق (ع) (۱۱) و روایت ابوالحسن لیثی از امام صادق (ع) (۱۲) و نیز روایت زیاد بن محمد از آن حضرت (ع). (۱۳)

«فیاض بن عمر محمد بن طوسی در سال دویست و پنجاه و نه، در حالی که بیش از نود سال از عمرش می گذشت گفت: ابوالحسن علی بن موسی الرضا - علیه السلام - را در روز غدیر خم دیدم که گروهی از خواصش، در حضور آن بزرگوار نشستند. حضرت (ع) آنان را برای صرف افطار دعوت کرده بود و طعام و خیرات و عطایابی از قبیل پوشاک و حتی انگشتر و کفش به منازل آنان فرستاد و وضع آنان و حواشی خود را تغییر داد و در آن روز وسایلی را دیدم بکار گرفتند که سابقه نداشت. و در این حال حضرت (ع) فضایل این روز بزرگ را برای آنان ذکر می کرد. الخ (۱۴)» (hellip)

در کتاب مختصر بصائر الدرجات، به اسناد از محمد بن علاء همدانی واسطی و یحیی بن جریح بغدادی آمده است که گفتند: «با هم، به قصد دیدار احمد بن اسحاق قمی، از اصحاب امام حسن عسکری (ع) (متوفای ۲۶۰) عازم شهر قم شدیم. هنگامی که رسیدیم، در منزل او را کوبیدیم، دخترکی عراقی در را باز کرد. حال احمد را از او پرسیدیم. گفت: مشغول برگزاری عید خود است، زیرا امروز عید است. گفتیم: سبحان الله، اعیاد شیعه چهارتاست: عید قربان، عید فطر، عید غدیر و روز جمعه» (۱۵) (hellip)

علامه امینی در کتاب ارزشمند الغدیر، دهها روایت از دهها کتاب مورد وثوق اهل سنت دال بر عید بودن روز غدیر در قرون اول اسلام و اینکه این عید، شایع و معروف بود، جمع آوری و نقل کرده است (hellip); کافی است به فصلی از این کتاب مراجعه شود که در آن تبریک و تهنیت شیخین (ابوبکر و عمر) به حضرت علی (ع) را به مناسبت انتصاب او از طرف رسول خدا (ص) به ولایت، ذکر می کند.

غیر از منابعی که تهنیت صحابه را بدین مناسبت ذکر کرده اند و علاوه بر منابع بسیاری که بر عید بودن روز غدیر تصریح کرده اند، علامه امینی تبریک شیخین را از شصت منبع معتبر ذکر کرده است. لذا از این مطالب معلوم می شود که: گفته ابن تیمیه در مورد عید غدیر که: عید گرفتن این روز هیچگونه دلیلی ندارد و در بین سلف، چه از اهل بیت و چه از دیگران، کسی آن را جشن نگرفته، (۱۶) صحیح نیست و مستند به دلیل علمی یا تاریخی نمی باشد و دلایل محکم خلاف آن را ثابت می کند.

پی نوشتها:

۱- ترجمه: محمد سپهری

۲- الخطط مقریری، ج ۱، ص ۲۸۸.

۳- التنبیه و الاشراف، ص ۲۲۱ و ۲۲۲.

۴- الغدیر، ج ۱، ص ۲۸۳.

۵- مصباح المتجهد، ص ۶۹۸.

۶- الغدیر، ج ۱، ص ۲۸۴ و ۲۸۵ و تفسیر فرات، ص ۱۲.

۷- کافی، ج ۴، ص ۱۴۹ - ۱۴۸; الغدیر، ج ۱، ص ۲۸۵ به نقل از کافی و مصباح المتجهد، ص ۶۸۰.

۸- تاریخ بغداد، ج ۸، ص ۳۹۰; تذکرة الخواص، ص ۳۰، مناقب خوارزمی، ص ۹۴ به جای شصت ماه، شصت سال آورده، مناقب الامام علی از ابن مغازلی، ص ۱۹; فرائد السمطین، باب ۱۳، ج ۱، ص ۷۷ مانند مناقب خوارزمی، الغدیر، ج ۱، ص ۴۰۱ و ۴۰۲.

۹- کافی، ج ۴، ص ۱۴۹; الغدیر، ج ۱، ص ۲۸۵ و ۲۸۶.

۱۰- خصال صدوق، ج ۱، ص ۲۴۶; الغدیر، ج ۱، ص ۲۸۶.

۱۱- مصباح المتجهد، ص ۶۸۰; الغدیر، ج ۱، ص ۲۸۶.

۱۲- الغدیر، ج ۱، ص ۲۸۷ به نقل از حمیری

۱۳- مصباح المتعجد، ص ۶۷۹.

۱۴- الغدير، ج ۱، ص ۲۸۷؛ مصباح المتعجد، ص ۶۹۶.

۱۵- الغدير، ج ۱، ص ۲۸۷.

۱۶- اقتضا الصراط المستقیم، ص ۲۹۴.

منبع: مجله فرهنگ کوثر اردیبهشت ۱۳۷۶